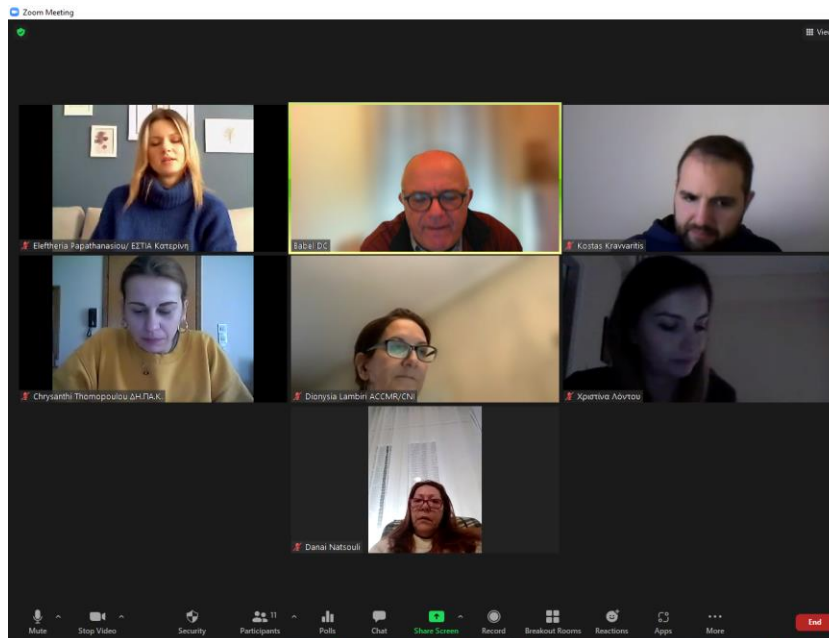

Διαδικτυακή εκπαίδευση εργαζομένων του Δικτύου
Δήμων για την Ένταξη σε θέματα σχετικά με την
ψυχοκοινωνική υγεία και υποστήριξη προσφύγων

Αξιολόγηση εκπαιδευτικών συναντήσεων

Αθήνα, Δεκέμβριος 2021

Εισαγωγή

Περιγραφή: Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες διεξήχθησαν στο πλαίσιο μίας σειράς δράσεων του Δικτύου Δήμων για την Ένταξη σε συνεργασία με εξειδικευμένους φορείς – μέλη του Κέντρου Συντονισμού του δήμου Αθηναίων για θέματα Μεταναστών και Προσφύγων, με στόχο την ενδυνάμωση του προσωπικού δημοτικών υπηρεσιών και προγραμμάτων σε τομείς που οι ίδιοι οι δήμοι έχουν επιλέξει.

Για τις εκπαιδευτικές συναντήσεις επιλέχθηκαν 7 θεματικές, με βάση το ενδιαφέρον που εκδηλώθηκε από τους ίδιους τους εργαζόμενους. Ορισμένες θεματικές ολοκληρώθηκαν σε μονοήμερη εκπαιδευτική συνάντηση, ενώ άλλες χωρίστηκαν σε 2 μέρη και πραγματοποιήθηκαν σε δύο ημέρες. Οι μονοήμερες συναντήσεις είχαν διάρκεια 6 ωρών, οι διήμερες 9.

Οι τίτλοι των θεματικών, οι ημερομηνίες που έλαβαν χώρα και οι αριθμοί των συμμετεχόντων που πήραν μέρος σε κάθε συνάντηση βρίσκονται στο **Παράρτημα Ι**.

Συμμετέχοντες: Πρόκειται για προσωπικό δημοτικών υπηρεσιών και προγραμμάτων, η πλειοψηφία των οποίων εργάζονται (υπό οποιαδήποτε ιδιότητα) με αιτούντες και δικαιούχους διεθνούς προστασίας. Οι συμμετέχοντες ήταν ελεύθεροι να επιλέξουν τις θεματικές που τους ενδιέφεραν σε προσωπικό επίπεδο και να εκδηλώσουν ενδιαφέρον συμμετοχής σε όσες από αυτές επιθυμούσαν.

Εκπαιδευτικές συναντήσεις: Οι συναντήσεις πραγματοποιήθηκαν από τις 17 Φεβρουαρίου μέχρι τις 16 Δεκεμβρίου, 2021. Συνολικά στις συναντήσεις πήραν μέρος **126** συμμετέχοντες (πολλοί συμμετείχαν σε πάνω από μία, άρα ο αριθμός ατόμων ήταν μικρότερος). Όλες οι συναντήσεις έλαβαν χώρα διαδικτυακά.

Μορφή αξιολόγησης: Έντυπο αξιολόγησης εστάλη (μέσω Google-Forms) στους συμμετέχοντες από τον/την εκάστοτε εκπαιδευτή/ρια μετά το τέλος κάθε εκπαιδευτικής συνάντησης. Ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να συμπληρώσουν τη φόρμα την ίδια μέρα, ωστόσο ενημερώθηκαν πως η φόρμα παραμένει ανοιχτή για αρκετό καιρό αργότερα, παρέχοντας τη δυνατότητα να την συμπληρώσουν όποτε οι ίδιες/οι επιθυμούσαν.

Το έντυπο αξιολόγησης (**Παράρτημα 2**) αποτελούνταν από 8 ερωτήσεις κλίμακας Likert 1-5 (όπου το 1 ήταν ‘Διαφωνώ απόλυτα [**αρνητική αξιολόγηση**] και το 5 ήταν Συμφωνώ απόλυτα [**θετική αξιολόγηση**]), και 3 ανοιχτές ερωτήσεις για ανατροφοδότηση αναφορικά με το τι βρήκαν ωφέλιμο, τι δεν βρήκαν ωφέλιμο, αλλά και τη γνώμη τους όσον αφορά τη βελτίωση των σεμιναρίων μελλοντικά.

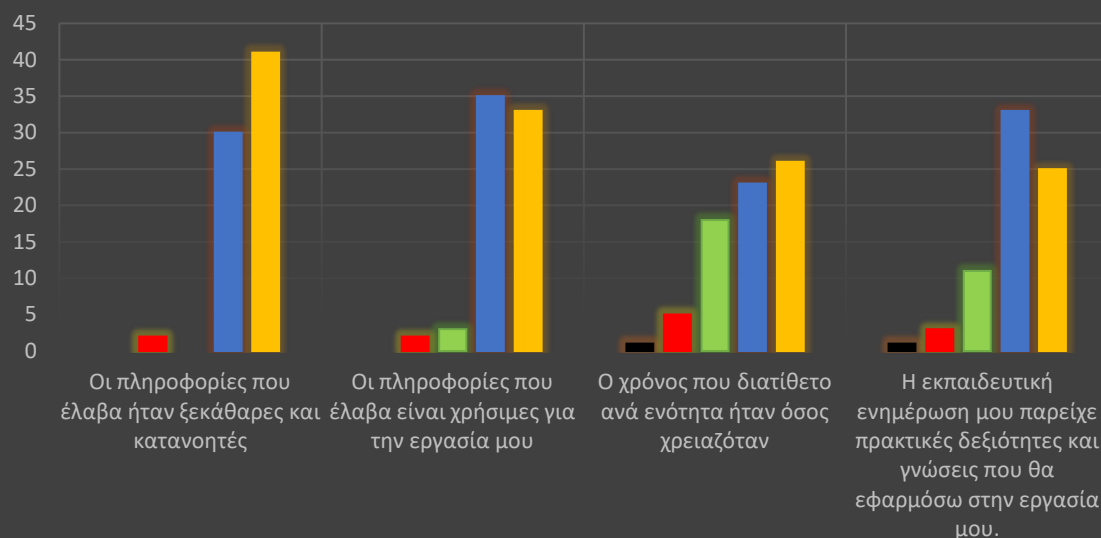
→ Οι παράμετροι αξιολόγησης βασίστηκαν εν μέρει σε προτάσεις από το εγχειρίδιο ‘*Πρώτες βοήθειες ψυχικής υγείας- Εγχειρίδιο εκπαιδευτή για την καθοδήγηση εργαζομένων στο πεδίο*’ που εκδόθηκε από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας το 2013 και μεταφράστηκε στα Ελληνικά από τον Συνειρμό ΑμΚε Κοινωνικής Αλληλεγγύης το 2016 (<https://babeldc.gr/wp-content/uploads/2018/02/protes-voitheies-psixikis-ugeias.pdf>). Το παρόν έντυπο έχει χρησιμοποιηθεί αρκετές φορές για αξιολογήσεις σεμιναρίων τα τελευταία χρόνια από το Κέντρο Ημέρας Βαβέλ και έχει κριθεί ιδιαίτερα χρήσιμο.

❖ Απαντήσεις Συμμετεχόντων στις Αξιολογήσεις

- ✚ Από τους 126 συμμετέχοντες, 72 συμπλήρωσαν το έντυπο αξιολόγησης. Το ποσοστό συμπλήρωσης 57% θα μπορούσε να είναι μεγαλύτερο, ωστόσο αν αναλογιστεί κανείς τη διαδικτυακή φύση των συναντήσεων είναι αρκετά καλό, ειδικά αν σκεφτούμε ότι κάποιοι συμμετέχοντες ενδεχομένως είχαν προβλήματα σύνδεσης, ή άλλοι ίσως δεν έμειναν μέχρι το τέλος της εκάστοτε συνάντησης.
 - ✚ Ο αριθμός συμμετεχόντων σε κάθε συνάντηση διέφερε. Η μικρότερη ομάδα αποτελούνταν από 11 άτομα (*‘Διαχείριση προκλήσεων στο σχολείο/ συμπερίληψη παιδιών προσφύγων στο σχολικό πλαίσιο’*), ενώ η μεγαλύτερη ομάδα αποτελούνταν από 24 συμμετέχοντες (*‘Για να φροντίζω, φροντίζομαι και επιτρέπω να με φροντίζουν: Υποστήριξη εργαζομένων στο πεδίο-Μέρος 1ο’*). Κάποιοι εκπαιδευτές έπεισαν περισσότερα άτομα να κάνουν την αξιολόγηση, ενώ ενδεχομένως άλλοι να έδωσαν μικρότερη έμφαση.
 - ✚ ***Δεν παρουσιάστηκαν σημαντικές διαφορές ανάμεσα στις αξιολογήσεις των διαφορετικών εκπαιδευτικών συναντήσεων. Με άλλα λόγια, οι στατιστικές αναλύσεις έδειξαν ότι όλες οι συναντήσεις έλαβαν εξίσου θετικές αξιολογήσεις.*** Για αυτό το λόγο, δεν κρίνεται σκόπιμο να ξεχωρίσουμε διαφορετικές αναλύσεις για κάθε θεματική, με μικρότερα δείγματα. Τα αποτελέσματα που ακολουθούν σε γραφήματα αφορούν έτσι το σύνολο των εκπαιδευτικών συναντήσεων.
- Η θετικότητα των αξιολογήσεων είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντική, κάτι που γίνεται εύκολα αντιληπτό στα παρακάτω γραφήματα. Οι μπάρες δείχνουν τους αριθμούς συμμετεχόντων που έδωσαν το κάθε σκορ:

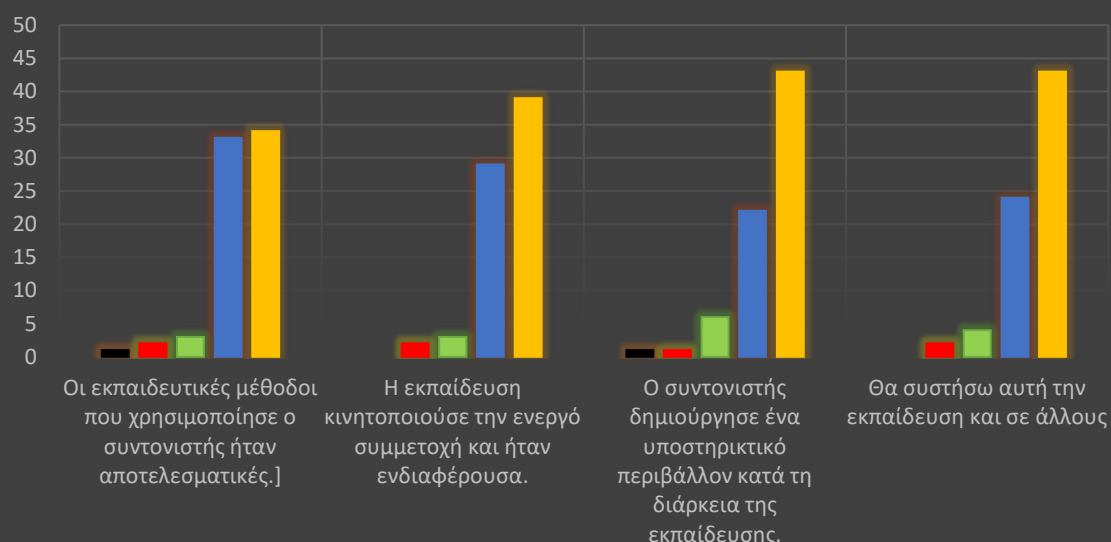
Απαντήσεις συμμετεχόντων σε κάθε ερώτηση (I)

■ Διαφωνώ απόλυτα ■ Διαφωνώ ■ Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ ■ Συμφωνώ ■ Συμφωνώ απόλυτα

Απαντήσεις συμμετεχόντων σε κάθε ερώτηση II

■ Διαφωνώ απόλυτα ■ Διαφωνώ ■ Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ ■ Συμφωνώ ■ Συμφωνώ απόλυτα

- ❖ Οι συμμετέχοντες φαίνεται πως ήταν ιδιαίτερα ικανοποιημένοι από τις εκπαιδευτικές συναντήσεις, όπως αντανακλάται από τα γραφήματα. Οι μαύρες και κόκκινες μπάρες, που αφορούν αρνητικές αξιολογήσεις με βάση την κλίμακα, δεν ξεπέρασαν σε καμία παράμετρο αξιολόγησης το 10% των συνολικών απαντήσεων, και στις περισσότερες παραμέτρους αφορούσαν κάτω από το 5% των συμμετεχόντων. Το ίδιο ισχύει και με τις πράσινες μπάρες (μέτρια αξιολόγηση), με εξαίρεση την 3^η ερώτηση.
- ❖ Στις 6 από τις 8 ερωτήσεις/παραμέτρους, οι συμμετέχοντες αξιολόγησαν άριστα (5) στην πλειοψηφία τους. Οι μόνες ερωτήσεις όπου περισσότεροι έδωσαν 4 αντί για 5 (με μικρή ωστόσο διαφορά) αφορούσαν στη *χρησιμότητα της εκπαιδευτικής συνάντησης συγκεκριμένα στην εργασία τους, και το βαθμό στον οποίο το σεμινάριο τους παρείχε πρακτικές δεξιότητες και γνώσεις ως προς αυτήν*. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η θετικότητα των απαντήσεων στις τελευταίες ερωτήσεις, δηλαδή *κατά πόσο βρήκαν ενδιαφέρουσα την εκπαίδευση και εάν θα ήταν διατεθειμένοι να συστήσουν την εκπαίδευση σε άλλους*, που συχνά είναι βασικοί δείκτες επιτυχημένων σεμιναρίων που έκαναν νόημα στους συμμετέχοντες.
- ❖ Όπως προαναφέρθηκε, η (3^η) ερώτηση που αφορά *‘στον χρόνο που διατέθηκε σε κάθε εκπαιδευτική ενότητα’* έλαβε τις πιο μέτριες αξιολογήσεις. Από αυτό μπορούμε να συμπεράνουμε ότι ενδεχομένως κάποιοι σημαντικοί όροι που εισήχθησαν, ή συγκεκριμένες θεματικές, είτε έλαβαν μεγαλύτερη έμφαση από ότι κάποιοι συμμετέχοντες επιθυμούσαν, είτε δεν καλύφθηκαν σε βάθος. Για αυτό το ζήτημα θα εμβαθύνουμε λίγο περισσότερο στην ανάλυση των ανοιχτών απαντήσεων.

Συμπερασματικές Σκέψεις από το πρώτο σκέλος της αξιολόγησης

✚ Με βάση τα παραπάνω, μπορούμε να συνοψίσουμε τη χρησιμότητα και το νόημα των εκπαιδευτικών συναντήσεων για τους συμμετέχοντες σε τρεις βασικές πτυχές:

- i) *οι εκπαιδευτές έκαναν εξαιρετική δουλειά ώστε να μεταδώσουν χρήσιμες πληροφορίες στις/στους συμμετέχουσες/οντες, ενώ επιπροσθέτως οι δεξιότητες και οι γνώσεις αυτές είναι χρήσιμες και σχετικές στο εργασιακό τους πλαίσιο.*
- ii) *οι εκπαιδευτές δόμησαν ένα ασφαλές και αξιόπιστο μαθησιακό περιβάλλον, όπου η ενεργητική συμμετοχή των εκπαιδευόμενων ενθαρρύνθηκε. Η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων θα πρότειναν τα συγκεκριμένα σεμινάρια σε γνωστούς και συναδέλφους.*
- iii) *Οι εκπαιδευτικές μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν (εισήγηση, παιχνίδια ρόλων, ασκήσεις) αξιολογήθηκαν ιδιαίτερα θετικά. Αν κάτι έλειπε από αρκετούς συμμετέχοντες ήταν ο χρόνος που αφιερώθηκε σε ορισμένες θεματικές/όρους, ενδεχομένως λόγω έλλειψης χρόνου.*

❖ Ανοιχτές Ερωτήσεις

Αναφορικά με τις ανοιχτές απαντήσεις (τι βρήκαν περισσότερο χρήσιμο και τι λιγότερο χρήσιμο οι συμμετέχοντες) μπορούμε να συνοψίσουμε τα παρακάτω:

Θετικά στοιχεία

- I. Αρκετοί συμμετέχοντες έκαναν αναφορά στο **μοίρασμα συναισθημάτων** που ενθαρρύνθηκε, βρίσκοντας το περιβάλλον των συναντήσεων ασφαλές και τη συζήτηση εμπειριών ανακουφιστική. Η **ενεργή συμμετοχή των συμμετεχόντων** έπαιξε μεγάλο ρόλο σε αυτό.
- II. Οι συμμετέχοντες εκτίμησαν ιδιαίτερα τον **βιωματικό χαρακτήρα** των συναντήσεων (παρότι αυτές διεξήχθησαν διαδικτυακά), και τις ευκαιρίες που είχαν για συνδιαλλαγή με άλλους επαγγελματίες διαφορετικών κλάδων και εμπειριών. Τα **παιχνίδια ρόλων και οι άλλες ασκήσεις** βοήθησαν στην εις βάθος κατανόηση θεμάτων και άνοιξαν ενδιαφέρουσες συζητήσεις.
- III. Σε μερικές αξιολογήσεις λόγος έγινε επίσης για τη συνειδητοποίηση της σημασίας της **αυτοφροντίδας**. Αρκετοί παραδέχονται πως «το εργασιακό πλαίσιο μας καλεί να σκεφτούμε μόνο τις ανάγκες των επωφελούμενων, που σχεδόν λαμβάνουμε ως επαγγελματική ανάγκη να αμελήσουμε τη δική μας ψυχική υγεία». Προφανώς είχαν ανάγκη να εκφράσουν τις αδυναμίες τους και να ‘ξεφύγουν’ από την τυραννία της παντοδυναμίας.

Προτάσεις για βελτίωση

Η αλήθεια είναι ότι τα αρνητικά σχόλια για τις εκπαιδευτικές συναντήσεις ήταν ελάχιστα. Πολλοί συμμετέχοντες ανέφεραν ότι θα ήθελαν **λίγο περισσότερο χρόνο**, είτε για τη συνδιαλλαγή και το μοίρασμα εμπειριών που έγιναν σε ομάδες, είτε για την σύνοψη των ιδεών, όρων και πληροφοριών προς το τέλος της συνάντησης.

Γίνεται αντιληπτό και από τις απαντήσεις στις κλίμακες ότι ενδεχομένως αυτή ήταν η μοναδική αδυναμία της σειράς σεμιναρίων. Ίσως να μπορούσαν όλα τα σεμινάρια να γίνουν διήμερα, ώστε η ισορροπία (κυρίως στην κατανομή του χρόνου) ανάμεσα στο θεωρητικό και το πρακτικό/βιωματικό κομμάτι να βελτιωθεί περαιτέρω.

Quotes Συμμετεχόντων

- Παρότι η παραπάνω σύνοψη είναι χρήσιμη, κρίνεται πως στην αξιολόγηση μιας σειράς σεμιναρίων όπως αυτή είναι σκόπιμο να δώσουμε απευθείας φωνή στους ίδιους τους συμμετέχοντες. Μέσα από αυτές τις φωνές και τα σημεία που οι ίδιοι επέλεξαν να φωτίσουν, κλείνουμε την αξιολόγηση αυτής της πρωτοβουλίας.

“Μέσω του σεμιναρίου μας ανοίξατε μια οπτική αυτοφροντίδας και ένα δίαυλο επικοινωνίας και υποστήριξης με άλλους συμμετέχοντες ώστε και να μάθουμε να ζητούμε οι ίδιοι βοήθεια και φροντίδα όταν μας χρειάζεται αυτή.”

“Ο βιωματικός τρόπος διεξαγωγής του. Το σύνολο του σεμιναρίου ήταν χρήσιμο και μας έδωσε χώρο και χρόνο για να εκφραστούμε και να εξωτερικεύσουμε τις ανάγκες και τις ανησυχίες μας στο πεδίο. Ήταν μια ευχάριστη ανακούφιση με πολύ έκφραση.”

“Το σεμινάριο ενεργοποίησε ζητήματα τα οποία σχετίζονται με τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι φροντιστές στον τομέα του πεδίου. Ωστόσο, η δημιουργική διαδικασία, το ειλικρινές μοίρασμα των υπο-ομάδων και της μεγάλης ομάδας αλλά και η συνοχή και ενεργή συμμετοχή των μελών, ανέδειξαν τα κατάλληλα εργαλεία τα οποία σχετίζονται με την φροντίδα του εαυτού ως βασική προτεραιότητα.”

“Το γεγονός ότι κάθε ομάδα αντιπροσώπευε ένα συγκεκριμένο άτομο (παιδί, δάσκαλο, γονέα, επαγγελματία που συνεργάζεται με το παιδί) μας έδωσε τη δυνατότητα σε σύντομο χρονικό διάστημα να μοιραστούμε και να ακούσουμε τις απόψεις και των τεσσάρων, κάτι που δεν έχουμε τη δυνατότητα να κάνουμε κατά τη διάρκεια της δουλειάς. Συζητήθηκαν προβληματισμοί, που από τον εργασιακό μας ρόλο ίσως να μην είχαμε σκεφτεί, κάτι που μας βοηθάει τελικά στη βελτίωση των υπηρεσιών που παρέχουμε”.

“Μας δόθηκε ένα ξεκάθαρο πλαίσιο για το πως να λειτουργούμε σε περιπτώσεις κρίσης. Είχαμε τον χρόνο να αναλογιστούμε και υπήρχε ισορροπία ανάμεσα στο πιο θεωρητικό και στο διαδραστικό κομμάτι”.

“Θεωρώ πολύ χρήσιμη τη δημιουργία ενός κλίματος επικοινωνίας μεταξύ των επαγγελματιών και των διερμηνέων. Ήταν μία πολύ καλή ευκαιρία να δείξουμε αλληλοκατανόηση και να συνεργαζόμαστε στο μέλλον καλύτερα”.

“Η ροή των πληροφοριών είχε κλιμάκωση και πήγαινε με τη βοήθεια του συντονιστή ένα βήμα παρακάτω τη σκέψη μας. Πολύ βοηθητικά ήταν και τα βίντεο που προβλήθηκαν, καθώς ανταποκρίνονταν πλήρως στα θέματα συζήτησης. Πολύ καλή δουλειά!!

Περιορισμοί

- ✚ Το ποσοστό συμπλήρωσης 57% ενδεχομένως να υπονομεύει τη θετικότητα των αξιολογήσεων σε ένα βαθμό. Είναι πιθανό ότι όσοι επέλεξαν να συμπληρώσουν την αξιολόγηση έκριναν τις συναντήσεις πιο χρήσιμες και ενδιαφέρουσες από αυτούς που δεν μπόρεσαν στη διαδικασία να τις συμπληρώσουν. Ωστόσο αυτό είναι περισσότερο εικασία παρά αδιαμφισβήτητη παραδοχή.
- ✚ Όπως αναφέρθηκε και από κάποιους συμμετέχοντες, οι εκπαιδευτικές συναντήσεις που έλαβαν χώρα, και οι συγκεκριμένες θεματικές που αναπτύχθηκαν, θα ήταν προτιμότερο να γίνουν δια ζώσης. Δυστυχώς, η πανδημία δεν επέτρεψε κάτι τέτοιο, ωστόσο είναι σημαντικό να αναφερθούμε στον βαθμό αλληλεπίδρασης και ανθρώπινης επικοινωνίας που χάνεται μέσα σε διαδικτυακά σεμινάρια. Δια ζώσης συναντήσεις επιτρέπουν άλλωστε και την καλύτερη κατανόηση και χρησιμότητα των παιχνιδιών ρόλων και προσομοιώσεων που χρησιμοποιήθηκαν από τους εκπαιδευτές στα συγκεκριμένα σεμινάρια.
- ✚ Φυσικά, δεν μπορούμε να μην αναφερθούμε σε ενδεχόμενα προβλήματα σύνδεσης που είχαν κάποιοι συμμετέχοντες, όπως και ζητήματα εξοικείωσής τους με τις διαδικτυακές πλατφόρμες που χρησιμοποιήθηκαν.

Παράρτημα Ι

Θεματικές Σεμιναρίων, Συμμετέχοντες & Συμπλήρωση Αξιολογήσεων

Τίτλος εκπαιδευτικής συνάντησης	Ημερομηνία/ες	Αριθμός συμμετεχόντων στη συνάντηση	Αριθμός συμμετεχόντων που συμπλήρωσαν την αξιολόγηση
«Συνεργασία γλωσσικών διευκολυντών/διερμηνέων με άλλους επαγγελματίες» (2 μέρη)	17/2/2021 & 19/2/2021	21 (1 ^ο μέρος) & 15 (2 ^ο μέρος)	9
«Ψυχοκοινωνική προσέγγιση των ασυνόδευτων ανήλικων που διαμένουν σε δομές φιλοξενίας. Διαχείριση προκλήσεων της καθημερινότητας»	4/3/2021	12	7
«Διαχείριση προκλήσεων στο σχολείο/ συμπερίληψη παιδιών προσφύγων στο σχολικό πλαίσιο»	25/2/2021	11	3
Για να φροντίζω, φροντίζομαι και επιτρέπω να με φροντίζουν: Υποστήριξη εργαζομένων στο πεδίο»	2/4/2021 & 9/4/2021	24 (1 ^ο μέρος) & 23 (2 ^ο μέρος)	22
Ψυχοκοινωνικές διαστάσεις της προσφυγικής συνθήκης – από την υποδοχή στην ένταξη»	13/4/2021 & 14/4/2021	18	9
Βασικές ψυχοκοινωνικές δεξιότητες για εργαζόμενους στην αντιμετώπιση της πανδημίας Covid-19	12/5/2021 & 13/5/2021	12	12
PFA (Πρώτες Βοήθειες Ψυχικής Υγείας)	21 & 22/4/2021 19 & 20/5/2021 15 & 16/12/2021	12 & 6 & 10 (28 συνολικά)	10

Παράρτημα II

Έντυπο Αξιολόγησης Συναντήσεων

Παρακαλώ επιλέξτε τον αριθμό που ανταποκρίνεται καλύτερα στο πώς αισθάνεστε για το σεμινάριο.

	1. Διαφωνώ απόλυτα	2. Διαφωνώ	3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	4. Συμφωνώ	5. Συμφωνώ απόλυτα
Οι πληροφορίες που έλαβα ήταν ξεκάθαρες και κατανοητές.					
Οι πληροφορίες που έλαβα είναι χρήσιμες για την εργασία μου.					
Ο χρόνος που διατίθετο ανά ενότητα ήταν όσος χρειαζόταν.					
Η εκπαιδευτική ενημέρωσή μου παρείχε πρακτικές δεξιότητες και γνώσεις που θα εφαρμόσω στην εργασία μου.					
Οι εκπαιδευτικές μέθοδοι που χρησιμοποίησε ο συντονιστής ήταν αποτελεσματικές.					
Η εκπαίδευση κινητοποιούσε την ενεργό συμμετοχή και ήταν ενδιαφέρουσα.					
Ο συντονιστής δημιούργησε ένα υποστηρικτικό περιβάλλον κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης.					
Θα συστήσω αυτή την εκπαίδευση και σε άλλους.					

Παρακαλώ γράψτε λίγα λόγια για το τι θεωρείτε περισσότερο χρήσιμο σε αυτό το σεμινάριο.

Παρακαλώ γράψτε λίγα λόγια για το τι θεωρείτε λιγότερο χρήσιμο σε αυτό το σεμινάριο.

Ποιες προτάσεις έχετε για τη βελτίωση του σεμιναρίου για μελλοντικούς συμμετέχοντες;